

TOESPRAAK VAN DE VOORZITTER VAN DE EERSTE KAMER DER STATEN-
GENERAAL, MR. YVONNE E.M.A. TIMMERMAN-BUCK, TER GELEGENHEID VAN DE
OPENING VAN HET PARLEMENTAIR OVERLEG KONINKRIJKSRELATIES op 16 juni
2008

Collega's, zowel van de Staten van de Nederlandse Antillen en Aruba als van de Tweede en Eerste Kamer, mevrouw de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Van ganser harte heet ik u allen welkom op de eerste dag van het Parlementair Overleg Koninkrijksrelaties! Ik open dit overleg tussen parlementariërs van de drie landen van het Koninkrijk nu voor de zesde keer, maar deze keer is het met nog meer genoegen dan gewoonlijk.

Met uw deelname aan het overleg nu geeft u blijk van uw politieke verantwoordelijkheid, niet alleen voor goede onderlinge relaties en voor open en constructief parlementair overleg binnen het Koninkrijk, maar ook voor het POK als zodanig. De verantwoordelijkheid die u draagt voor de concrete invulling van de Koninkrijksband is geen sinecure. Het is een verplichting die voortvloeit uit de band die u als volksvertegenwoordiger heeft met diegenen die u vertegenwoordigt in uw land, maar evenzeer met al die anderen die met u in één Koninkrijksverband samenleven. Juist in die dubbele binding schuilt het speciale karakter van deze politieke verantwoordelijkheid en daarmee van dit overleg.

Het overleg brengt zo tot uitdrukking wat in de preambule van het Koninkrijksstatuut als uitgangspunt, maar meteen ook als opdracht is geformuleerd. Niet alleen de zelfstandige behartiging van de *eigen* belangen geldt in het Koninkrijk als richtsnoer van ons handelen, maar evenzeer het op voet van gelijkwaardigheid verzorgen van de *gemeenschappelijke* belangen en het verlenen van wederkerige bijstand. De Koninkrijksband verplicht ons aldus tot wederzijdse betrokkenheid en respectvolle omgang, tot kennis van zaken, tot een verantwoord omgaan met elkaars opvattingen en standpunten en tot vasthoudendheid om de problemen in ons Koninkrijk zowel met behoud van de eigen verantwoordelijkheid als in gezamenlijkheid op te lossen.

Het doet dan ook deugd dat u allen na het afgelasten van het POK op Curaçao in januari van dit jaar met uw aanwezigheid hier getuigt van gemeenschappelijke verantwoordelijkheidszin. Ik spreek graag de verwachting uit dat u met de onder-

linge beraadslagingen deze week de ratio van het overleg bestendigt zoals door onze voorgangers beoogd: constructieve dialoog in wederzijds respect.

Het Koninkrijk bevindt zich in een belangrijke overgangsfase. De staatkundige verhoudingen worden gewijzigd, overeenkomstig de bepalingen van de Slotverklaring van november 2006. De staatkundige vernieuwing nam een centrale plaats in bij de gesprekken die ik tweeënhalve maand geleden voerde tijdens mijn officiële bezoek als Kamervoorzitter aan de Nederlandse Antillen en Aruba. Dit bezoek vond plaats op uitnodiging van de Staten van de Nederlandse Antillen en van Aruba. Ik ben bijzonder hartelijk en gastvrij ontvangen op Aruba en op alle eilanden van de Nederlandse Antillen en heb – veelal intensieve - gesprekken kunnen voeren met volksvertegenwoordigers, bestuurders en burgers. Daarbij heb ik vooral geluisterd. Wat mij trof – en ik heb daarover na mijn terugkeer ook kort gesproken in de plenaire vergadering van de Eerste kamer – is dat er op de Antillen en Aruba door velen, zeer velen, met ambitie en betrokkenheid wordt gewerkt aan de staatkundige vernieuwing. De hoop en de verwachting is dat de staatkundige vernieuwing leidt tot een beter bestuur gericht op welzijn van de burgers. Daarop hoort de staatkundige vernieuwing ook gericht te zijn. Mensen die nauw bij de veranderingen betrokken zijn, hebben mij getoond hoe men streeft naar beter onderwijs, een betere volksgezondheid, een betere aanpak van vraagstukken van justitie en veiligheid. Vaak vergt dat praktische bestuurlijke oplossingen, dicht bij de mensen om wie het gaat.

De eilanden hebben de afgelopen jaren een sterke economische groei doorgemaakt en alom is het besef aanwezig dat, gegeven ook het bijzondere karakter van de economieën van de eilanden, voor een verdere groei duurzame rechtsstatelijkheid onontbeerlijk is. Dat vergt een adequate toerusting van de instituties waarop die rechtsstatelijkheid steunt. Ook Nederland moet daar zijn eigen verantwoordelijkheid in de zin van ondersteuning met kwalitatieve menskracht dragen.

Inmiddels weten we dat de Politieke Stuurgroep Staatkundige Verandering op 22 mei 2008 in Willemstad heeft moeten vaststellen dat het transitieproces meer tijd in beslag neemt dan aanvankelijk werd gedacht. Ondanks de voortgang die is geboekt, met name ook in het afgelopen halfjaar, moet nog belangrijk werk worden verzet om de gemaakte afspraken op het terrein van rechtshandhaving en rechtspleging, openbare financiën en deugdelijk bestuur ten uitvoer te leggen. Tegelijkertijd hebben de regeringen van Nederland en de Nederlandse Antillen een gezamenlijke aanvraag gedaan aan de Raad van State van het Koninkrijk om voorlichting over de wijze waarop tot versnelling van het staatkundig proces gekomen kan worden. De ambitie om het proces met voortvarendheid voort te zet-

ten en succesvol af te ronden, blijft dus onverminderd bestaan aan beide zijden van de oceaan. Aruba staat daarbij niet geheel buiten de zijlijn. Daarvoor is een aantal vraagstukken te nauw met elkaar verweven door de Koninkrijksband.

Nu nog ligt het zwaartepunt in het transitieproces op politiek-bestuurlijk overleg, gericht op het tot stand brengen van een nieuwe staatkundige structuur binnen het Koninkrijk. Naarmate de staatkundige vernieuwing echter meer en meer haar weerslag krijgt in voorstellen voor nieuwe wetgeving, treedt de staatsrechtelijke taak en rol van onze parlementen nadrukkelijker op de voorgrond. Met de toegenomen parlementaire rol in de staatkundige vernieuwing is het van fundamenteel belang dat onze onderlinge contacten duurzaam worden geïntensiveerd. Dat hoeft overigens niet per definitie een grotere frequentie in te houden. Het Parlementair Overleg Koninkrijksrelaties dient hoe dan ook aan betekenis te winnen in de nieuwe context van vier landen. Een vanzelfsprekendheid is dit – zoals wij allen weten – niet; het is aan ieder van u om het overleg de zin te geven die het behoort te hebben. Op u allen rust daarom een zware verantwoordelijkheid voor een in alle opzichten perspectief biedende en daarmee toekomstgerichte gedachtewisseling. De agenda van het overleg van deze week weerspiegelt die ambitie weliswaar, maar het is aan u dit de komende dagen ook in praktijk te brengen.

De staatkundige vernieuwing dwingt ons als parlementariërs tot reflectie over de toekomst van de democratische controle in het Koninkrijk en meer in het bijzonder tot nadenken over de toekomst van het POK. Met de uiteindelijke ontmanteling van het Land Nederlandse Antillen, zullen immers ook de Staten van de Nederlandse Antillen ophouden te bestaan. De nieuwe landen in het Koninkrijk hebben bovendien hun eigen volksvertegenwoordigers. Nu al wordt op politiek-bestuurlijk niveau met de nieuwe realiteiten rekening gehouden. Zo werd op 22 januari 2008 op Sint Maarten door de politieke stuurgroep een politieke verklaring getekend die de betrokkenheid regelt van de eilandgebieden van Sint Maarten en Curaçao bij de totstandkoming van (Koninkrijks)wetgeving die op hen van toepassing zal gaan worden. Daarbij is vastgelegd dat de bestuurscolleges van Sint Maarten en Curaçao een voorstel van rijkswet zullen voorleggen aan de eilandsraden voordat het voorstel behandeld wordt in de ministerraad van het Koninkrijk. De agenda van uw overleg deze week geeft eveneens blijk van een toekomstgerichte houding en maakt duidelijk dat u over de democratische controle in het Koninkrijk aanstaande donderdag van gedachten zult wisselen.

Hoewel de staatkundige vernieuwing van het Koninkrijk meer tijd vergt dan aanvankelijk ingeschat, kunnen we vaststellen dat in de afgelopen periode behoorlijke voortgang is gemaakt. Er zijn ook tegenslagen geweest en – al dan niet schijnba-

re – verschillen van inzicht. Een en ander is – niet verwonderlijk – taai. Laat de reeds gerealiseerde voortgang u tot steun zijn bij het vervullen van uw taak en laat het kostbare vertrouwen dat ons als volksvertegenwoordigers is geschonken de vasthoudendheid sterken bij de totstandkoming van nieuwe verhoudingen in ons Koninkrijk.

Ik wens u allen van ganser harte een succesvol overleg toe deze week.